

Ακαδημαϊκό εξάμηνο 2022B

Dr. Παπαπέτρου Σάββας

Εξελικτική - Αναπτυξιακή Ψυχολογία

**Ενότητα 1:Εισαγωγή στην
Αναπτυξιακή Ψυχολογία**

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στο γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχολογίας
- Διαχωρισμός του αντικειμένου της αναπτυξιακής από αυτό της εξελικτικής ψυχολογίας
- Παρουσίαση κεντρικών ερωτημάτων που καλείται να απαντήσει η αναπτυξιακή ψυχολογία

Περιεχόμενα ενότητας

- Θέματα ορισμού
  - Ορισμός εξελικτικής ψυχολογίας
    - Charles Darwin
  - Ορισμός αναπτυξιακής ψυχολογίας
    - Πρώιμη αναπτυξιακή ψυχολογία
    - Σύγχρονη αναπτυξιακή ψυχολογία
- Κεντρικά ερωτήματα στην αναπτυξιακή Ψυχολογία
  - Συνεχής πορεία
  - Πηγές ανάπτυξης
  - Ατομικές διαφορές
- Χρονολογική θεώρηση ανθρώπινης ανάπτυξης

Θέματα Ορισμού

- Μελετά αλλαγές στην συμπεριφορά και τη νόηση με την ηλικία
  - Εξελικτική Ψυχολογία ή Αναπτυξιακή Ψυχολογία;
  - Ο άνθρωπος αναπτύσσεται ή εξελίσσεται;
  - Οντογένεση ή φυλογένεση;

Εξελικτική Ψυχολογία

- Μελετά την αλλαγή της συμπεριφοράς στα έμβια όντα κατά τη διάρκεια της φυλογενετικής εξέλιξης του είδους
- Η ανθρώπινη συμπεριφορά και νόηση είναι αποτέλεσμα μακράς ιστορίας βιολογικής εξέλιξης του ανθρωπίνου είδους
- Ιδιαίτερη σημασία στον προσαρμοστικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς
- Η συμπεριφορά του ανθρώπου καθορίζεται από το στόχο της επιβίωσης του γένους (William D. Hamilton)

Charles Darwin (1809-1882)

- 1858: Το βιβλίο του Καρόλου Δαρβίνου “The Origin of Species” είχε σημαντικές επιδράσεις στην ψυχολογία.
- Στον αγώνα για την ύπαρξη μερικά φυτά και ζώα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να επιζήσουν διότι ταιριάζουν καλύτερα στο περιβάλλον τους.
- Η μελέτη της συμπεριφοράς των άλλων ειδών θα μπορούσε να βοηθήσει στην κατανόηση της ανθρώπινης φύσεως.

Σταθμοί στην εξέλιξη του ανθρώπου

- Η ικανότητα του ανθρώπου να περπατάει όρθιος απελευθέρωσε τα χέρια (χρήση εργαλείων και ανάπτυξη χειρονακτικών δεξιοτήτων).
- Η αύξηση του μεγέθους του εγκεφάλου συνοδεύτηκε από την ανάπτυξη της νοημοσύνης.
- Ο συνδυασμός αυτών των δύο παραγόντων πιθανώς συνεισέφερε σημαντικά στην ανάπτυξη όλων των άλλων σημαντικών σταθμών στην εξέλιξη του ανθρώπου.

Η εμφάνιση ενός νέου επιστημονικού κλάδου

- **19ος αιώνας: βιομηχανική επανάσταση**
  - Μεγάλες κοινωνικές αλλαγές σε Ευρώπη και Αμερική
  - Τα παιδιά αποτελούσαν ουσιαστικό εργατικό δυναμικό σε πολλές βιομηχανίες
  - Αίσθημα κοινωνικής ευθύνης για αυτά τα παιδιά
  - Αντικείμενο μελέτης: η επίδραση των συνθηκών εργασίας στην ανάπτυξη των παιδιών

Πρώιμη Αναπτυξιακή Ψυχολογία

- Διευκρίνιση βασικών ερωτημάτων που αφορούν την ανθρώπινη ανάπτυξη και τον τρόπο μελέτης της:
  - Πώς το περιβάλλον επηρεάζει την ανάπτυξη;
  - Ποιος ο ρόλος της οικογένειας και των προσωπικών εμπειριών;

Σταθμοί στην πρώιμη αναπτυξιακή ψυχολογία

- 1859: δημοσίευση του Δαρβίνου «Η Καταγωγή των Ειδών» που άλλαξε τον τρόπο σκέψης για τα παιδιά
  - *Δεν είναι ατελείς ενήλικες αλλά παρουσιάζουν επιστημονικό ενδιαφέρον γιατί η συμπεριφορά τους προσφέρει ενδείξεις συγγένειας με άλλα είδη*
- Τέλη 19ου αιώνα: σχηματισμός οργανώσεων και οργανισμών για την προώθηση της δουλειάς των αναπτυξιακών ψυχολόγων.

Σύγχρονη Αναπτυξιακή Ψυχολογία

- Μελετά την αναπτυξιακή διαδοχή των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών αλλαγών που διέρχονται οι άνθρωποι καθώς μεγαλώνουν
- Θεμελιωτής της ήταν ο γνωστός ελβετός ψυχολόγος Jean Piaget
- Μελέτη, πρόβλεψη και διαμόρφωση της διεργασίας της ανάπτυξης.
- Συμβολή και σε συναφείς επιστήμες.

Ερωτήματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας

- Συνεχής πορεία
- Πηγές ανάπτυξης
- Ατομικές διαφορές
  - Πότε πρωτοεμφανίζεται μία συμπεριφορά;
  - Η ανάπτυξη μίας συμπεριφοράς ακολουθεί μία κανονική πορεία

Συνεχής πορεία

- **Πώς αναπτύσσεται μία συμπεριφορά;**
  1. Διαφέρουν οι άνθρωποι από τα άλλα πλάσματα;
    - Δαρβίνος – φυλογένεση
    - Πολιτισμός
  2. Η ατομική ανάπτυξη είναι συνεχής;
    - Στάδιο
    - John Flavell
    - Robert Siegler
  3. Υπάρχουν κρίσιμες περίοδοι ανάπτυξης;
    - Γλωσσική ανάπτυξη
    - Konrad Lorenz - Αποτύπωση

Πηγές ανάπτυξης

- Πώς επηρεάζεται η ανάπτυξη από τα γονίδια (φύση) και από το περιβάλλον (ανατροφή);
  - Η ανάπτυξη είναι προκαθορισμένη κατά τη γέννηση από κληρονομικούς-βιολογικούς παράγοντες ή επηρεάζεται από την εμπειρία και άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες;
  - Φύση: οι εγγενείς γενετικά κωδικοποιημένες βιολογικές ικανότητες και οι περιορισμοί των ατόμων
  - Ανατροφή: Η επίδραση του περιβάλλοντος που ασκείται πάνω στο άτομο μέσω της κοινωνικής ομάδας

Ατομικές Διαφορές

- Πώς γίνεται οι άνθρωποι να έχουν σταθερά γνωρίσματα που τους κάνουν να διαφέρουν από όλους τους άλλους ανθρώπους;
1. Τι είναι αυτό που κάνει τα άτομα να διαφέρουν μεταξύ τους;
  2. Πόσο σταθερά παραμένουν τα ατομικά χαρακτηριστικά με το πέρασμα του χρόνου;

Χρονολογική θεώρηση ανθρώπινης ανάπτυξης

Προγενετική περίοδος	Από τη σύλληψη ως τη γέννηση
Βρεφική περίοδος και περίοδος κατά την οποία το βρέφος αρχίζει να περπατά	Τα πρώτα 2 χρόνια της ζωής
Προσχολική περίοδος	Από τα 2 έως τα 6 χρόνια
Μέση παιδική ηλικία	Από τα 6 έως τα 12 χρόνια περίπου (μέχρι την αρχή της ήβης)
Εφηβεία	Από τα 12 περίπου έως τα 20 χρόνια (ή όταν το άτομο αποκτά ανεξαρτησία από τους γονείς)
Νεαρή ηλικία	Από τα 20 έως τα 40 χρόνια
Μέση ηλικία	Από τα 40 έως τα 65 χρόνια
Γεράματα	Από τα 65 και μετά

Τέλος Ενότητας